

**XIN LƯU Ý:
ĐÂY CHỈ LÀ BẢN CHÉP NHÁP
CHƯA ĐƯỢC SỬ GIÁC NGUYÊN HIỆU ĐỈNH.
QUÝ PHẬT TỬ TẠM THỜI CÓ THỂ DÙNG LÀM
TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU CHO RIÊNG MÌNH.
XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.**

Kinh Hiền Ngu

<blockquote>Kalama tri ân cô Hồ thị Vui ghi chép.</blockquote>

[02/01/2023 - 01:33 - vuihtv]

Nhật tụng Kālāma – Kinh tạng trích diễm

Kinh Hiền Ngu – 01/01/2023

Hôm nay chúng ta học tiếp bài kinh Hiền ngu. Kinh Hiền Ngu dài lắm, nếu bà con nghe lấy note ghi chú thì mình có khoảng 4-5 gạch đầu dòng thôi.

1. Đức Phật Ngài cho mình biết đặc điểm của người sống bất thiện.

Người từng ngày từng ngày, từng giờ từng giờ, từng phút họ sống nhiều với phiền não. Đặc điểm của người Bất thiện là họ sống nhiều với phiền não: Tham, sân, si, và từ đó họ có 3 biểu hiện:

(1) Thường làm điều hại mình hại người: Trực tiếp hay gián tiếp; công khai hay lén lút. Đó là hành động;

(2) Rời tới ngôn từ phát biểu cũng nói những điều hại mình hại người.

• Hại người là nói những điều làm người ta đau lòng, người ta khó chịu, người ta tức giận;

• Hại mình nhẹ nhất là khi nói điều làm người ta bị phiền là bản thân mình gieo khẩu nghiệp.

Đúng; Nhưng nó có trường hợp là mình nói điều không làm phiền ai nhưng nội dung của nó là bất thiện, tào lao, nó làm mình mất thời giờ, phân tâm, chia trí cho những đề tài tư duy không giá trị, không ý nghĩa, không cần thiết; Trong trường hợp đó cũng được gọi là ngôn ngữ bất thiện. Cái đó là đặc điểm thứ hai của người bất thiện. Ngôn ngữ bất thiện và thứ ba là Tư tưởng bất thiện.

(3) Tư tưởng bất thiện. Có nghĩa là họ cứ suy nghĩ toàn chuyện hại mình hại người trực tiếp, hay gián tiếp. Thí dụ, mình có lòng muốn ai đó đau khổ thì cái đó đúng là có lòng hại người, nhưng mình nghĩ chuyện tào lao một cách vô ích cũng hại người một cách gián tiếp, vì sao? Vì các vị tưởng tượng, cả thế giới 7 tỷ người mà không ai nghĩ chuyện gì hay chỉ nghĩ tào lao, những chuyện không giúp ích gì cho bản thân, gia đình, xã hội, chúng sinh thì thế giới này sẽ đi về đâu? Hành tinh này sẽ đi về đâu; Các vị có biết rằng, trong mỗi giờ đồng hồ, trên thế giới này, mỗi giờ, mỗi phút, thế giới được vận hành bằng thiện chí của rất nhiều người; Chứ nếu thế giới đem giao vào tay những người đầu nghĩ toàn chuyện tầm bậy không thì thế giới hôm nay nó kinh hoàng lắm. Đừng ép tôi phải nói rõ. Thí dụ mình thấy những chiến tranh trên đất nước, những xung đột chính trị, văn hoá, tôn giáo, có phải được khởi đi, bắt nguồn từ những suy nghĩ bệnh hoạn. Phải nhìn nhận như vậy. Tôi không cần nói rõ. Nha. Cho nên, đừng có nói rằng suy nghĩ trong đầu nó không nguy hiểm. Tùy chứ. Tùy người. Đối với người vô danh không quyền lực suy nghĩ tầm bậy họ được lặp đi lặp lại nhiều lần sẽ biến thành hành động, thành ngôn ngữ làm phiền người xung quanh; Nếu họ là người có quyền lực thì những gì họ làm, họ suy nghĩ gieo họa cho biết bao nhiêu người.

Cho nên, đặc điểm của kẻ bất thiện là : Nói, làm, suy nghĩ toàn là điều hại mình, hại người trực tiếp hay gián tiếp, công khai hay lén lút.

Đó là gạch đầu dòng thứ nhất Ngài nói về người bất thiện. Ngài nói thêm: Khi mình tạo bất thiện thì mình đi đứng, nằm ngồi, sinh hoạt, có mặt bất cứ nơi nào thì cái ác chực chờ để mà nó trở quả. Nó đủ điều kiện là nó làm mình khổ.

Quả đây có 2 trường hợp:

- Quả hiện kiếp
- Quả dị thời

Quả hiện kiếp là ngay thời này cái bậy mình gieo có thể trở quả ngay đời này, trễ nữa thì cũng đời sau kiếp khác, nếu bà con trong room không tin đời sau kiếp khác thì ít nhất mình cũng nhớ: Khi nào mình sống bằng lòng lành thì ngay lúc đó mình được sung sướng, ngay lúc đó mình được an lạc; còn khi mình sống bằng bất thiện, gian ác hại người chưa biết quả khi nào trở nhưng chỉ biết mình sống bằng căm ghét, toan tính, tị hiềm, ganh tị, bủn xỉn, nhỏ mọn, tiểu tâm, thì lúc đó mình khổ ngay lúc đó. Còn chuyện báo ứng đời sau kiếp khác xa lắm. Cho nên, chuyện đầu tiên Ngài nói về người bất thiện như vậy đó.

2. Người thiện thì ngược lại.

Chúng ta chỉ có thời lượng 1 giờ đồng hồ cho nên tôi chỉ nói vắn tắt thôi. Người thiện thì ngược lại, do họ sống với nội tâm không tham, không sân, không si; Thánh nhân thì mới tuyệt đối không tham, không sân, không si, nhưng ít ra phàm phu mình cũng có thể không tham, không sân, không si.

- Không tham đây không phải là không có tâm tham. Nhớ nha, nhiều người hiểu lầm. Họ tưởng không tham có nghĩa là không có tâm tham. Không phải; Không tham = Có lòng buông bỏ, tâm sở Vô Tham có nghĩa là sự buông bỏ, khả năng chia sẻ; Buông bỏ + Chia sẻ = Vô Tham. Chứ Vô Tham không phải là không có tham. Nói vậy không có được. Trong nhà mình không có rác chưa chắc mình có tài sản. Trong khi Vô Tham là một tâm sở, là một thứ báu vật; Chứ nó không chỉ đơn giản là sự vắng mặt của rác gọi là Vô tham. Mà nó thực sự là thứ báu vật có tên Vô Tham. Vì sao? Vì Vô Tham chính là khả năng buông bỏ và chia sẻ.

- Vô Sân, không phải không có tâm sân; Vô sân = Khả năng yêu thương, bao dung, độ lượng. Đó là tâm sở Vô Thương. Yêu thương theo hướng tích cực, không phải yêu thương kiểu nam nữ, không phải, mà yêu thương kiểu gắn kết được người khác, có thể bao dung, độ lượng với lỗi lầm của người khác. Người ta ra sao mình cũng thương được. Thì cái đó là tâm Từ và là Vô Sân.

- Vô Si = Không ngộ nhận 2 điều:

o Biết chắc rằng (Biết = trí tuệ >> Si) mình phải chịu trách nhiệm điều mình nói, làm, suy nghĩ, bất luận tốt hay xấu = Trí nhân quả

o Trí thứ hai: Biết mọi thứ ở đời do duyên mà có, có rồi phải mất = Trí tam tướng.

Trên nền tảng nhận thức này được gọi là Vô Si.

Vô si = khả năng tâm linh không bị che khuất bởi 2 ngộ nhận. Bởi vì người không có trí tuệ đầu có bằng cấp Tiến sĩ họ cũng có thể bị thiếu 2 trí này, họ cũng không có được 2 trí này : (1) Trí tuệ nhân quả & (2) Trí tuệ Tam tướng. Có nghĩa là họ không có lưu ý một chuyện rất quan trọng mà họ mới nghe qua họ tưởng Triết học Phật giáo. Không phải. Đó là sự thật ở đời, mà cũng là cốt lõi giải thoát. Nó nằm ở chỗ: Mọi sự do các điều kiện mà có và đã có rồi thì phải mất. Đây là trí tuệ quan trọng; một trong hai thứ trí; Hai thứ này cộng lại được gọi là Vô Si.

Đương nhiên, tùy vào mỗi người mà có người có đủ cả 2 có người chỉ có 1 trong 2 trí đó thôi. Đặc biệt: Người có trí Nhân quả chưa chắc có trí Tam tướng, nhưng có trí Tam tướng bắt buộc có trí Nhân quả.

Tùy thuộc mỗi người mà trí Nhân quả mỗi người rộng hay hẹp, sâu hay cạn; và trí Tam tướng cũng vậy. Tùy mỗi người. Tam tướng này giờ tôi nói hoài mà tôi không nói rõ.

Tam tướng = Vô Thường, Khổ, Vô Ngã.

- Vô thường = Mọi thứ không đứng yên, liên tục biến đổi. Chính sự biến đổi đó được gọi là Khổ.

- Khổ = Khổ cảm giác (những gì mình cảm nhận được sự khó chịu, gồm khổ thân – khổ tâm) & khổ bản chất (cái gì bất toàn bất trác).

- Vô Ngã = Cái gì vô thường, cái gì khổ thì mình phải hiểu ngầm nó không đáng để gọi đó là Tôi, Của Tôi; Mọi thứ chỉ là những phân tử, nguyên tử, điện tử do các điều kiện mà nó có mặt, vận

hành, sinh diệt, chớp tắt, chứ ở đây không có cái Tôi nào tồn tại phút này sang phút khác, giờ này qua giờ khác, năm này sang năm khác, kiếp này sang kiếp khác, không có. Nó chớp tắt liên tục. Từ cả tinh thần lẫn vật chất. Vật chất nó chỉ là những đơn bào, những bào tử, những tế bào nó tiếp nối nhau sanh diệt. Còn về tinh thần nó chỉ là những đơn vị tâm lý gồm 4 thứ: Thiện, ác, buồn, vui; Buồn, vui, thiện, ác tiếp nối nhau làm nên dòng chảy tâm thức; chứ ở đây không có tôi, không có cái gì của tôi không có thăng Tèo thăng Tí, nào hết; Nó là sự lắp ráp của chừng đó, về vật chất lẫn tinh thần;

Hiểu được như vậy được gọi là Vô Si.

Đặc điểm người trí = Người có Vô Tham, Vô Sân, Vô Si, đầu chỉ tương đối thôi. Mang thân người thì có, đầu thai kiếp khác chưa chắc có; Khi nào sống ở nơi chốn thích hợp, gặp được minh sư thiện hữu thì trí này mới có. Rồi hễ đời sau kiếp khác sanh ra làm con heo, con chó, hoặc làm người Tà kiến, vô thần mình không có trí này.

Đặc điểm của người bất thiện với người thiện trái ngược nhau.

Đặc điểm người bất thiện = Luôn sống và hành động trong sự thúc đẩy của Tham, sân, si; Từ đó nó dẫn tới hành động, ngôn ngữ, tư duy bất thiện hại mình, hại người.

Đặc điểm người thiện là Vô Tham, Vô Sân, Vô Si; Từ đó nó dẫn đến 3 nghiệp thanh tịnh. Hành động, ngôn ngữ và tư duy có nội dung giúp mình giúp người. Lợi ích cho mình, lợi ích cho đời;

Và, một điểm nữa Ngài nói trong kinh Hiền Ngụ này, đó là:

- Người sống bất thiện khi họ ở một mình không an lạc, họ bị cái ác, cái xấu nó giày xéo, nó đầy đọa đã đành; Khi vào đám đông, hội chúng họ không thoải mái. Thí dụ, bây giờ người bủn xỉn và người hào sảng, rộng rãi là mình thấy 2 người này bước vào đám đông hai tâm thế khác nhau. Người đức hạnh có vấn đề, bê bối, bê bối, bụi bặm, thì coi như họ đi vào đám đông cũng e ngại, thấy người ta xâm xì sợ người ta nói mình.

- Nhưng riêng người thiện thì không, ngẩng mặt mà đi, nghênh ngang vào hội chúng, không có gì phải ngán dàu nó giàu hơn mình, nó mập hơn mình, nó khỏe hơn mình, nó quyền lực hơn mình nhưng mình vẫn ngửa mặt mà đi giữa gầm trời này, nghe sét đánh không sợ. Đó là đặc điểm của người thiện.

Nãy giờ mới nói người thiện, người ác thôi; Bây giờ mới nói thêm chút nữa.

Khi sống với tâm bất thiện, với tham, với sân, với si là chúng ta đang kín đáo hội nhập với các cảnh giới thấp kém. Trong kinh này Ngài có nói điểm đó. Khi mình sống bất thiện là đang hội nhập với các cảnh giới thấp kém: Chó, heo, mèo, gà, côn trùng, dòi, bọ.... Nha.

Khi mình sống thiện là mình đang kín đáo hội nhập các cảnh giới cao cấp.

Chuyện này nó rất khoa học; Mình có thể không tin lời Phật, mình có thể không tin kiếp trước kiếp sau, mình có thể không tin thiên đường, địa ngục; mình không tin gì hết nhưng ít ra mình có tin chuyện này, tức là: Mọi thứ trong trời đất này luôn luôn đi về chỗ tương ứng với nó về bản chất, về cấu trúc. Chỉ nhớ nhiều đó thôi; Mình không phải là Phật tử mình dốt dốt, mình cứ nghĩ nhiều đó thôi; Giờ tôi không tin lời Phật nhưng ít ra qua bài kinh này tôi thấm được một điều, đó là:

MỌI THỨ TRÊN ĐỜI NÀY NÓ LUÔN LUÔN TÌM VỀ VỚI CHỖ TƯƠNG THÍCH, TƯƠNG ỨNG VỀ BẢN CHẤT VÀ CẤU TRÚC.

Cứ nhớ nhiều đó. Thí dụ: Mình sống bất thiện, Nếu có một kiếp sau, mình sẽ về tương ứng với tham, sân, si, với kiểu sống, kiểu hành động hại mình hại người. Còn nếu mình sống bằng lòng lành, Nếu có kiếp sau, thì mình sẽ đi về chỗ tương ứng cái lòng lành của mình bây giờ, chỉ đơn giản vậy thôi. Nha.

Chứ bây giờ đẹp, không có tu hành, không có báo ứng, đẹp đẹp. Mình chỉ nhớ nhiều đó thôi. Chỉ nhớ: **NẾU CÓ KIẾP SAU**, thì kiếp sau ấy, mình sẽ về nơi chốn tương ứng với con người mình bây giờ. Còn nếu không có kiếp sau thì thôi. Không sao. Không chết thằng Tây nào hết. Mà nếu nó có thì mình sẽ đi về chỗ tương ứng với con người của mình.

Như hồi nãy tôi nói. Vạn vật nó luôn tìm về chỗ có điểm tương đồng, tương ứng với nó về bản chất, và cấu trúc; Nhớ nha. Chuyện đó rất khoa học. Thí dụ, mình thấy sa mạc là đất sống cho loài động vật, thực vật tương ứng với nó. Ở sa mạc mình nói nó khô cằn lắm, có gì. Sai. Sai. Ở đây ai biết chút ít về Úc thì biết: Sa mạc Úc có những loại rắn nó độc tới trời, nhện, xương rồng, kỳ đà; Đám

lầy Amazone, rừng nhiệt đới Châu Á, rừng nhiệt đới Châu Phi,... trong điều kiện đó nó có những loại động vật, thực vật, khoáng vật nó tương ứng với điều kiện thổ nhưỡng, khí hậu, thời tiết ở đó. Nha. Và, mình thấy có những vùng đất ở Việt Nam, mảnh đất Việt Nam chút xíu vật đó mà thảm thực vật của mình cực kỳ phong phú. Thảm sinh vật của mình. Có nghĩa là ở Phan Thiết mình có đồi cát, mình giả định là sa mạc đi, sa mạc nhỏ; Mình có rừng, mình có núi, mình có sa mạc, mình có đồng ruộng, mình có biển, và cộng với nhiệt độ của Việt Nam nhiệt đới; Tất cả những cái đó cộng lại nó cho Việt Nam mình một môi trường sống tương thích với những động vật, thực vật ở đó; Đúng không?

Thì Thiên ác y chang như vậy.

Ba giới bốn loài, vô lượng vũ trụ, nếu có, chắc chắn nó y chang vậy đó. Có nghĩa là, nó có chỗ đón nhận những tâm hồn tào lao, bậy bạ, hại mình hại người, nếu có kiếp sau, nếu có đầu thai; Không có thì thôi. Không có không mất gì hết; Nếu không có kiếp sau, chết rồi mất sạch giống như cây cỏ thì sao? Thì ngay kiếp này, mấy chục năm ở đời này, ai sống thiện người đó cũng vui hơn, đúng không?; Còn nếu có thì ai gánh đây?

Đơn giản vậy thôi.

Tôi nhớ ngày xưa tôi ở miền Đông Việt Nam, mấy cái y áo, mùng mền, chăn đệm, mà mình máng trên vách, mỗi lần chạm tay vô phải cẩn thận bởi vì có con bọ cạp, nó chích một cái nó lên tới óc, nó đau lắm, chết thì không có chết; Cho nên, ban đêm, ban ngày gì mà muốn chạm cái gì là cũng phải coi, tấm chiếu trải trên chánh điện lạy Phật mình dờ lên mình cũng phải coi mới dám ngồi. Nó có hay không có không cần biết nhưng cẩn thận không bao giờ thừa. Socrates đã nói như vậy “Cẩn thận không bao giờ thừa”. Qua mấy năm trời ở miền Đông Việt Nam nó cho tôi thói quen, đêm hôm mà thò chân xuống đôi dép là phải nhìn cái, còn có hay không chưa biết; Thò tay lên vách, chụp cái áo, cái mền, cái y phải giữ giữ mới dám khoác lên người. Chuyện nhỏ xíu vậy đó.

Rồi mình lật rau, rau hái ngoài vườn thì không có nói rồi, mà rau mình đem ngoài chợ về cũng phải coi có sâu, có ốc mấy con ốc sên trong đó hay không. Nó có hay không chưa biết nhưng cẩn thận vẫn tốt. Thói quen. Cái đó là thói quen ở loại động vật cao cấp.

Cho nên, Kinh Hiền ngu; chữ “hiền” không phải hiền khô, hiền lành; mà Hiền = Pandita; Mà trong tiếng Hán “Hiền” đây không phải hiền lành mà là Trí tuệ.

Hiền nhân quân tử ai mà chẳng

Mỗi gói chồn chân vẫn muốn chèo.

Hiền nhân không phải là thằng hiền khô, chửi cha nó cũng nhăn răng nó cười. Không phải.

Hiền nhân = Người trí, người có đầu, cái đầu không phải để đội nói mà cái đầu biết suy nghĩ, biết sống cho nó vừa vặn với đời, với người, sống có trách nhiệm. Tên đó được gọi là hiền nhân; Chứ hiền đây không phải là chửi cha mình mình nhăn răng mình cười, mình tới mình bắt tay cảm ơn. Không phải. Đó là thằng Ngu không phải thằng hiền. Chữ Hiền đây có nghĩa như vậy.

Giống như thời Chiến Quốc bên Tàu, thời Xuân Thu Chiến Quốc, trong tiếng Hán, chữ Mỹ nhân = người Quân tử. Nhưng theo năm tháng, thời gian trôi rớt chữ Mỹ nhân chỉ cho giai nhân, mấy người chân dài, phái yêu, phái đẹp khi gì đó;

Chứ thời Chiến Quốc, Xuân Thu, Mỹ nhân = Quân tử, người đẹp người đẹp nét, đẹp lòng. Nhớ cái đó.

Đây cũng vậy, chữ hiền qua tới Việt Nam nó ban hành, nó hư rồi, chữ Hiền nó hư rồi.

Chữ "ngu" không phải là dốt, không biết gì, khờ khờ khạo khạo, không phải; Chữ ngu = bāla = người bất thiện; Bāla không có nghĩa là người khờ khờ, không phải; Mà chữ Ngu đây là dịch sát, theo tiếng Pāli, chữ bāla là người ngu nhưng khi đức Phật ra đời, Bāla = Người sống bất thiện, người không biết đường ngay lẽ phải mà đi, gọi là bāla.

Cho nên, kinh Hiền ngu không phải là kinh của thằng hiền như cục đất, thằng ngu như vẹt, không phải; Mà kinh này nói về người thiện và người ác.

Tôi vừa nói đặc điểm của người Bất thiện, đặc điểm của người thiện.

Người bất thiện họ có những đặc điểm như vậy đó. Do tham, sân, si thúc đẩy (tôi định nghĩa hồi nãy rồi) cho nên nó dẫn đến 3 hướng hành động: Nói năng, tư duy, phát biểu, hành động hại mình hại người; Và từ đó nó dẫn đến chuyện sống một mình cũng khổ. Gì nữa? Ra đám đông cũng khổ. Rồi

gì nữa? Tất thờ rồi càng khô. Vì sao? Vì nó sẽ tìm về nơi chốn tương thích với con người nó về cơ cấu, bản chất, cấu trúc; Rất là đơn giản.

Còn anh thiện cũng vậy. Anh thiện là anh sống và hành động bằng 3 thúc đẩy tinh thần mang tính tích cực: Vô Tham, Vô Sân, Vô Si cho nên anh có 3 biểu hiện trong sinh hoạt thường nhật, đó là:

- Nói điều lợi mình lợi người,
- Hành động việc lợi mình lợi người,
- Tư duy điều lợi mình lợi người

dầu trực hay gián tiếp, công khai hay riêng tư không làm gì, nói gì, nghĩ gì hại mình hại người.

Có cái này quan trọng. Direct & Indirect; Có nhiều khi mình ngó sơ thấy nó không hại mình hại người, nhưng về lâu về dài, nó độc lắm. Thí dụ giờ mình nói trong 4 cái khẩu đi:

- Nói dối: Đúng, mình thấy nói dối khổ, hại mình hại người.
- Ác khẩu = Nói lời nặng nề làm người ta đau lòng, đổ máu, rơi lệ thì cái đó mình thấy cũng hiểu.

- Nói đâm thọc = ly gián, chia rẽ người ta, mình thấy cái đó mình hiểu.

- Nhưng tới điều thứ tư, Nói phiếm luận. Mình nghĩ cái này nó chỉ nói chuyện tào lao; nhưng mà nó không nhẹ đâu, nặng bằng cho tới hơn 3 cái kia; Bởi vì sao? Vì khi mình muốn nói chuyện tào lao thì cái đầu phải tào lao trước; Mà hồi này tôi nói, mỗi người tào là đã mệt cho cuộc đời. Nếu cả gia đình tào lao, cả xã hội tào lao, một đất nước tào lao, một châu lục tào lao, và cả hành tinh ăn rồi nghĩ chuyện tào lao thì thế giới này sẽ đi về đâu? Ai là người viết sách, ai là người xây dựng cầu, đường; Ai là người thực hiện các công trình khoa học? Ai? Phải là những người không có tào lao họ làm cái đó cho mình.

Hôm nay mình có tờ giấy để lau miệng cũng là sáng kiến của ai đó. Mình có cái zipper dây kéo trong áo trong quần cũng là sáng kiến, cái kim băng, kim tay cũng là sáng kiến; Điện thoại, xe hơi, máy bay, tàu thủy, đôi dép mình mang, cái nón mình đội, mắt kính mình đeo đều là sáng kiến của ai đó; Chứ nếu cả hành tinh ăn rồi nghĩ toàn chuyện tầm bậy không thì làm gì có gì xài, bệnh lấy thuốc đâu mà uống? Ăn cơm làm gì có muỗng, có chén; Cái muỗng cái chén đó là công trình tư duy của tên nào đó. Đương nhiên qua nhiều đời, những sáng kiến ấy được đắp đổi, được vun xới, được canh tân, cải cách cho ngày một tốt hơn. Nhưng mà mình phải nhìn nhận, tất thấy tiện nghi đời sống, tất cả những đề tài triết học, văn hóa,... thấy đều khởi đi từ thiện chí, tư duy hữu ích của ai đó; Nếu cả hành tinh mấy ngàn năm lịch sử qua ăn rồi nghĩ chuyện tầm bậy không thì hôm nay đầu nhân loại toàn là rác không. Đúng không?

Cho nên, anh làm thiện là anh luôn luôn nói năng, hành động, tư duy những điều lợi mình, lợi người; Còn nói xa hơn nữa, ai là người đã dạy, trao truyền, rao giảng những ý tưởng về đạo đức, về tâm linh cho chúng ta? Có phải hiền thánh 3 đời 10 phương không? Mà họ cũng phải là người sống hữu ích, sống có thiện chí, tư duy lành mạnh, tích cực, hướng thượng thì họ mới để lại cho mình di sản tinh thần; chứ nếu mình tào lao mình đâu có được những cái từ tinh thần tới vật chất, những di sản tâm linh và vật chất; Đúng không?

Cho nên, ở đây, kinh này Ngài nói về người thiện, người bất thiện là vậy đó.

Rồi Ngài mới bắt đầu Ngài nói xa hơn. Hiện tại là như vậy. Nói về tương lai. Nếu có kiếp sau.

Ở đây tôi đang giảng bài giảng mà tôi nhắm đến những người vô thần, những người lấy cái dốt của mình để đánh giá vũ trụ. Bởi vì, ở đời, các vị nhớ: Mình muốn tin cái gì phải có cơ sở; nhưng mình muốn bác cái gì cũng phải có cơ sở. Có nhiều khi mình bác chỉ vì mình không tìm ra được bằng chứng là nó có, thế là mình bác. Đơn giản vậy đó. Lạ vậy đó. Mình muốn tin phải có cơ sở, mà mình muốn bác cũng phải có cơ sở. Rất là nhiều người, tự cho mình là trí thức, họ bác cái gì đó chỉ vì họ không tìm ra bằng chứng, để chứng minh là cái đó nó có, thế là bác. Thí dụ như tôi, tôi không có bằng chứng nào để tôi thấy con covid-19 nó có thật hết. Dựa vào đâu? Tôi dựa vào đâu? Tôi đâu có thấy đâu? Còn chuyện người ta thờ không được, thì trời đất ơi, thiếu gì bệnh, mắc gì bệnh mà tôi tin là con covid-19? Khi tôi không chứng minh được nghĩa là con đó không có. Đúng không?

Rồi con ung thư. Bệnh ung thư, mấy tế bào ung thư tôi đâu lấy mắt tôi thấy được, tôi đâu có điều kiện để tôi thấy. Giờ xẻ thịt người bị ung thư ra tôi đâu thấy ung thư nằm ở đâu đâu, nhiều lắm, nhìn nó bầy nhầy tôi biết ung thư là cái gì. Khi tôi không chứng minh được, tôi không hiểu được ung thư

là gì, và với trình độ lớp 3 tôi không chứng minh được, tôi không thấy nó được, thế là tôi bèn phán bệnh ung thư không có thật. Đúng không? Vi khuẩn, vi trùng là không có thật. Đúng không? Cái gì tôi chứng minh bằng cái đầu lớp 3 của tui được thì cái đó có thật. Còn cái gì tôi không chứng minh được thì cái đó không có thật. Đúng không? Dứt khoát vậy thôi.

Thế là nó mới hình thành ra một thứ tư duy một chiều, tư duy phiến diện, trong kinh gọi là biên kiến = nghĩ một chiều, một lẽ thôi, chọn lẽ phải hoặc lẽ trái mà đi; khi mình đi một lẽ thấy đũa nào đi khác lẽ mình thấy đũa đó sai. Vấn đề nằm chỗ đó. Tên nào đi khác lẽ mình là tên đó nó sai, tên đó là phản động, tên đó là ngu xuẩn, tên đó là dốt nát, tên đó là mê tín. Đúng không?

Cho nên, ở đây Ngài mở ra cho mình thêm một hướng nữa. NẾU các con TIN CÓ KIẾP SAU thì đây: Tên nào sống bằng tham sân si sẽ đi về cảnh giới tương ứng với cái tham, sân, si ấy. Cảnh giới đó là gì? Đó là cảnh giới sa đọa. Ngài có mô tả sơ sơ cho mình thấy. Có những loài nó chết rồi nó mang cái tham, sân, si, của nó nó đi về cống, rãnh, đồng rác sồng. Trong đó Ngài có nói. Có những loài sanh ra và chết đi trong một vũng nước dơ, trong một đồng rác, trong xác chết của động vật. Rồi có những loài nó đi về cảnh giới địa ngục để tương ứng với con người trước đây của nó. Trong đó Ngài mô tả địa ngục ra sao bà con tự coi.

Tôi nói một hồi, thứ nhất mình không có đủ giờ; Thứ hai, bà con thấy nó cũng phong thần, tôi mệt lắm. Tự coi. Thích, tin thì coi. Còn không tin thì đi ngủ. Năm mới mình đi chơi cho nó sướng, bài bạc, đá gà, cá độ cho nó sướng. Nha.

Tiếp theo Ngài nói về cõi thiện. Ngài nói: Người sống bằng tâm thiện, NẾU CÓ KIẾP SAU, nó sẽ đi về cảnh giới tương ứng cái thiện đó. Ngài nói:

- Cái khổ của người ác phải chịu trong kiếp này so với khổ địa ngục chẳng là gì hết.
- Niềm phúc lạc của người sống thiện, phúc lạc ngay đời này chẳng là gì so với lạc họ hưởng được.

Quả báo của người bất thiện ghê nhất là Ngài đưa địa ngục; Còn quả báu cao nhất của người làm lành là các cõi trời. Mà ở đây Ngài không nói các cõi Phạm thiên. Là vì sao? Là vì trong bối cảnh pháp thoại này Ngài chỉ nói tới các cõi Dục thiên thôi; Tức là mấy ông tiên còn hưởng dục, còn xài 5 thứ giác quan : Mắt, tai, mũi, lưỡi, thôi, chứ còn cõi Phạm thiên cho mấy cha đắc thiên Ngài không nói. Bởi vì không nhằm chỗ. Có những trường hợp đức Thế Tôn Ngài nói đến đó Ngài ngừng không đi xa nữa. Ở thời điểm khác, pháp thoại khác, bối cảnh khác, với đối tượng có tầm cao khác thì Ngài sẽ triển khai sâu rộng; Còn có những chỗ Ngài dừng lại. Ngài coi căn cơ tới đâu Ngài nói tới đó thôi là đủ rồi. Trong bài kinh này Ngài không đi xa. Ngài chỉ nói đến chỗ Dục thiên thôi.

Ngài nói, anh làm ác ảnh ngay đời này ảnh khổ tan nát đã đành, cái khổ đó rất nhỏ rất nhỏ, chỉ bằng 1/tỷ anh đọa địa ngục thôi; Mà địa ngục đâu tôi chưa thấy, tôi chỉ thấy làm con gì trong cống, rãnh, đồng rác là tôi đã thấy phê rồi. Chứ còn địa ngục xa lắm. Chứ tôi thấy đời đời kiếp kiếp chui xuống dưới rồi, chui đồng rác rồi, cơ hội nào nó lên? Khó lắm. Chính trong đây Ngài nói.

Ngài giả định: Trên biển có tấm ván nhỏ trong có cái lỗ, có con rùa mù dưới biển sâu 100 năm trôi lên 1 lần, bằng cơ hội hạn hữu, hiểm hoi nào đó mà nó tình cờ, trùng hợp chọt đầu trúng tấm ván, thì Ngài nói rằng sự trùng hợp đó rất khó xảy ra, xác suất nó có lẽ chưa được 1/tỷ. Có nghĩa là 1 tỷ lần nó trôi lên chưa chắc được một lần. Tôi nghĩ phải hàng ngàn tỷ lần mới được một lần. Trong đó Ngài nói, tấm ván nó trôi qua trôi lại từ bờ Đông sang bờ Tây, từ bờ Nam sang bờ Bắc, nó cứ trôi; Mà con rùa mù 100 năm nó trôi lên, cơ hội nó chọt cái đầu vô tấm ván không dễ. Đúng không?

Ngài dạy: Người sống với tâm bất thiện, cơ hội trời lên làm người hiểm hoi lắm. Vì sao? Vì Ngài có nói cho mình biết, một khi lọt xuống cõi thấp, cơ hội làm lành lánh dữ khó lắm. Ở dưới đó chỉ biết ăn uống, giao phối, thôi, chỉ biết nóng, lạnh, ăn uống, giao phối, theo đuổi và trốn chạy chứ nó không biết gì hết. Ở dưới chỉ có lớn hiệp nhỏ, mạnh hiệp yếu, chứ dưới đó không có gì hết, dưới đó cái đầu nó đơn giản lắm.

Chúng ta biết: Đầu con người mình có trăm tỉ tế bào não, nơ-ron; trong khi đầu con giun đất nó chỉ có 7 nơ-ron thôi. Một bên là 7, một bên là trăm tỷ. Nó đơn giản lắm. Nó cứ bò bò bò bò, thấy nóng thì nó co lại hướng khác, nó là loại trong nước thì thấy chỗ nào khô nó né, nó kiếm nước nó chui xuống. Chỉ vậy thôi; Còn nó là loại sống trên khô nó gặp nước nó queo qua hướng khác. Nó thấy nóng quá hoặc lạnh quá nó queo qua hướng khác. Cảm nhận một sự đe dọa sinh học nào đó, chỉ là

đe dọa sinh học thôi nha, chứ còn đe dọa mang tính tâm lý, tinh thần là nó không có. Nó chỉ e ngại những đe dọa sinh học thôi. Nhớ như vậy. Cho nên sống trong đời sống tầm tôi như vậy.

Hoặc như nhiều lần tôi nói. Làm con hầu trong đá ngoài biển, lọt vô trong đó rồi cơ hội nào để trời lên? Cơ hội nào? Nó gần giống như một loại thực vật vậy đó. Giống là nó không xê dịch, di chuyển, không có biểu hiện cho người ta biết rằng “I am here” – Ta đang ở đây hết. Mấy con kia còn bò bò loe ngoe, còn nó là cái thứ đời đời bất diệt, chừng nào nó chết thì thôi; Mà lọt vô trong đó rồi cơ hội trời lên phê lắm.

Sau khi Ngài nói cõi đọa, Ngài nói về các cõi lành.

Ngài nói, sướng nhất trong cõi người là làm Chuyển Luân Thánh vương, 32 hảo tướng giống như Chánh Đẳng Giác; đẹp người, đẹp nét, sống lâu, khỏe mạnh, quyền lực vô biên, nắm cả hành tinh. Chuyển Luân vương, lâu lâu trên trái đất xuất hiện một ông vua như vậy. Lâu lâu mới có một ông. Mà ông đó sướng bằng trời. Nhưng mà sao? Ngài dạy, cái sướng của ông đó chỉ bằng 1/ ngàn tỷ so với chư Thiên thôi. Vì sao?

Vì ông Chuyển Luân Vương sướng thiệt, ông cai trị cả hành tinh, ông đi tới đâu người ta quy phục, nhưng có điều sao? Ông phải mang thân người, có nóng có lạnh, có đói có khát, có tiểu tiện, có hôi hám, có mồ hôi. Rồi khi già dĩ nhiên nó cũng xê dịch, cũng nặng nề, cũng chậm chạp. Nói ông trẻ khỏe chứ tuổi già mà nó cũng có chút tê tê, rêm rêm, rút rút, chứ không lẽ ông lăn ra chết, nó phải có cái ngật mình, cái se mình nhẹ nhẹ, nó phải có tí khó ở nó mới đi; Chư Thiên thì không. Khi mình tắt thở cõi người mà mình về trời giống như một người giật mình từ giấc ngủ thức dậy. Nghe thơm ngát, mát lạnh chung quanh, nghe âm thanh nhẹ nhàng, du dương; Trên đó không có vụ Karaoke làm phiền hàng xóm. Không có.

Như cách đây lâu lâu mình có thấy trên Facebook có đăng một ông bị hàng xóm hát Karaoke làm phiền, ông mới treo tấm bảng: Láng giềng có quyền hát, nhưng xin đừng lạc tông, trật nhịp, công đức vô lượng.

Ở cõi người có vụ âm nhạc cường bức, âm nhạc tra tấn. Chứ cõi Trời không có. Cõi trời tắt cả ở mức cần và đủ; Trên đó anh sướng bằng trời nhưng cái sướng của anh không làm phiền ai hết; Còn ở cõi người mình có nhiều khi cái sướng của mình nó là cái chướng mắt, cái gai cho người ta. Có. Âm ỉ, um sùm, khoe mẽ, xịn xò, chảnh chọe,... những cái làm cho người ta thấy ghét, chướng mắt. Cõi trời không có. Cõi trời, khi mà tắt thở mình về trời giống như mình thức dậy từ một giấc ngủ vậy thôi. Nghe thơm ngát, mát lạnh. Sanh ra không phải trải qua giai đoạn bầu bì trong bụng mẹ, rồi lớn lên nằm nường, tập bò, khóc ngao ngao, ăn uống sữa mẹ, ăn baby food không có. Trên đó “bùm” phát là y như thanh niên, thiếu nữ vậy đó. Và, cả đời nó không biết đau nhức gì hết; Sung sướng nhất là gì, nó muốn thấy cái gì nó thấy cái đó, nó muốn thấy vàng, ngọc, châu báu, nó muốn ăn cái gì, nó muốn uống cái gì, muốn ngửi mùi gì, nó muốn nghe âm thanh gì, tất cả là vừa vừa vắn cho nó chứ nó không làm phiền ai hết. Nó giống như đeo headset, earphone, nó muốn nghe âm thanh nào tự nó nghe thôi. Rồi thức ăn trong miệng, nó muốn chua chút, ngọt chút, mặn chút, đắng chút, chát chút thì thấy đều như ý. Nó sướng như vậy. Sống hàng triệu năm như vậy. Nhưng mà rồi thì sao? Mãn thọ rồi nó phải về đơn vị gốc. Gốc là gì? Gốc = chỗ thấp nhất.

Tại sao vậy? Vì trong vô thi luân hồi, do tập khí sanh tử tác động; Ai đi nữa làm thiện khó hơn làm ác nên nghiệp ác luôn luôn nhiều hơn nghiệp thiện. Cho nên, do cơ hội hiếm hoi nào đó mà mình có phước lành mình về trời, về ít lâu thôi. Nói theo thời gian vũ trụ thì vài triệu năm nó chẳng là gì hết. Nó chết rồi, nó trở xuống trả cho hết cái nợ cũ. Thời gian về trời chỉ là thời gian anh mày đi vacation, dành dụm được ít tiền đi vacation, sau đó ảnh rút bịch trở xuống, trên tay nguyên cọc vé số, trên đầu cái nón rách, áo ba lỗ, quần xà lỏn. Trở về đơn vị gốc.

Chốt lại bài kinh này Ngài nói cái gì? Nói rằng: Thế giới có 2 hạng người: Người Ác & người Thiện.

Ác = Sống với tâm tình tham, sân, si; Thứ tâm tình hại mình hại người đời này đời sau.

Thiện = Người sống với tâm tình tích cực, Vô Tham, Vô Sân, Vô Si. Nội dung, ý hướng, lý tưởng của nó là gì? Là giúp mình giúp người.

Và khi mình sống thiện hay bất thiện thì tắt thở rồi mình sẽ đi về cảnh giới tương ứng với con người của mình. Chi vậy thôi. Đại khái như vậy. Ngài mới minh họa thế nào là cảnh giới tương ứng. Anh

ác thì đi về cảnh giới địa ngục, đi về cảnh giới sa đọa của loại côn trùng, mấy loại gia cầm hay gia súc. Còn nếu mình sống thiện, làm người thì cũng sung sướng kiểu con người mà về trời thì sung sướng kiểu của chư Thiên.

Nhưng mình phải hiểu ngầm: Tất cả đều là Vô thường. Nhân thiện cũng Vô thường. Quả thiện cũng vô thường. Nhân ác vô thường mà Quả ác cũng vô thường. Luân hồi là dòng chảy bất tuyệt tiếp nối giữa những thiện ác buồn vui ấy.

Hiểu được chỗ này, chúng ta vẫn tiếp tục hành thiện lánh ác nhưng không phải để trốn khổ tìm vui mà là để hướng đến cứu cánh không còn thiện ác buồn vui nữa. Cái đó mới là cứu cánh rốt ráo, cao nhất của Phật pháp. Chứ còn mình tu ba mớ, vô chùa làm phước ba mớ rồi mình nghĩ là đủ rồi, cầu sanh về cõi kia. Đa phần Phật tử mình như vậy.

- Còn hạng không phải Phật tử còn tệ nữa. Tức là, ráng làm mọi cách có tiền để hưởng, một chét đi về đâu tính sau. “Đó là trò lừa bịp của tôn giáo, đó là do mấy người do có lòng sợ hãi trước thiên nhiên rồi bày biện ra”. Khi mình nghĩ như vậy, mình tha hồ muốn sống sao thì sống; Đó là hạng thứ nhứt.

- Hạng 2 biết sợ, biết cẩn thận, biết sống thiện, biết lánh ác, rồi thì sao? Đi cầu cảnh giới hay ho để đi về, mà quên rằng Hễ có chỗ đi về thì còn lúc rời khỏi nó mà đi.

Chuyện này nó hơi sâu. Phải có lớp giáo lý mình học riêng chứ còn trong một bài giảng mang tính đại chúng thế này tôi chỉ nói đại khái vậy thôi. Có nghĩa là: Cứu cánh cao nhất đạo Phật không phải hành thiện lánh ác để tránh về cõi Khổ, về cõi sướng. Cái đó mới bước 1 thôi. Bước 2 = Hành thiện lánh ác để không còn thiện ác nữa.

Như nhiều lần tôi nói, 99,9% những người thờ Phật không phải Phật tử. Bởi vì người Phật tử thứ thiệt là người luôn luôn sống trong nhận thức, ý thức rằng: Mọi hiện hữu là Khổ. Trong bất cứ hình hài, tình trạng, môi trường, nào đi nữa, mọi hiện hữu là khổ, từ vua tới ăn mày, từ kỹ nữ tới hoa hậu, từ ông tiên trên trời đến con dòi dưới hầm cầu, chúng sinh đau khổ dưới địa ngục; Mọi hiện hữu là gánh nặng; Hình hài nào cũng là một trả giá; Thân phận nào cũng là sự chờ đợi sự rã tan, tiêu tán, biến hoại. Sướng cỡ nào, khổ cỡ nào. Và, cứ như vậy đó, cái sướng, cái khổ, cái thiện cái ác nó xoay vần, nó tiếp nối, nó lấp rập vào nhau làm nên dòng chảy mà ta gọi là Sanh tử luân hồi.

Ngày nào mình thấy, ngày nào mình nghe kinh, đọc kinh ý thức được mọi thứ là khổ; vẫn tiếp tục hành thiện lánh ác nhưng luôn sống trong tâm niệm: Mọi thứ do duyên mà có có rồi phải mất, khi nào tôi đủ duyên tôi không muốn sanh tử nữa; luôn luôn sống bằng tâm niệm như vậy. Tôi mong những việc lành, việc thiện tôi làm bây giờ trở thành một nguồn sức mạnh tâm linh, để một ngày nào đó, tôi sẽ quay lại bài học mà bây giờ tôi đang biết; Lúc bây giờ tôi nhận biết với trí tuệ thánh nhân. Thì với nhận thức đó, nhận thức thánh nhân mới giúp cho tôi chấm dứt sanh tử. Còn hôm nay, tôi học đạo, tôi nghe giảng, tôi chỉ nhận biết điều đó qua trí tuệ vay mượn, qua kiến thức vay mượn từ thầy bà, sách vở, tăng ni, mà thôi, nhưng ít ra, với nhận thức đó, tôi cũng là người Phật tử mấy chục phần trăm.

Và, tôi sống có định hướng, có lý tưởng; Đời sống tốt nhất của người Phật tử chính là đời sống người sẵn sàng ra đi bất cứ lúc nào.

Mình tự nhận là Tăng ni, mình là Phật tử, thử hỏi: Mình có sẵn sàng để tắt thở trưa nay, chiều nay, tối nay hay không? Nếu mà mình thấy mình chưa sẵn sàng thì tôi thấy là mình chưa phải là Phật tử. Một người Phật tử thứ thiệt, phải sống như thế nào để có thể sẵn sàng ra đi trong trưa nay, chiều nay, tối nay, sáng mai một cách thanh thản, bình tâm, không sợ hãi, không tiếc nuối = Tu đúng. Còn chuyện đắc thánh hay không xa lắm, mơ hồ lắm. Ít ra, sống không nuối tiếc.

Và, xin chốt lại một câu, gởi riêng những người vô thần, những người không tin gì hết, đó là: Cứ sống thiện, ngay bây giờ an lạc. Nếu có kiếp sau, thì ai hưởng? Mình. Không mất gì hết. Nếu không có kiếp sau, chỉ ít ngay bây giờ mình được an lạc. Tối ngủ nghe chó sủa, nghe tiếng còi xe cảnh sát không run thì đó là tốt rồi. Nếu đang ngủ nghe hơi khó thở, tay bắt cánh chuồn ngáp ngáp, tay chân không nhúc nhích được, thì sao? Thì biết sắp đi rồi, lòng vẫn thanh thản. Mình biết mình đã sống có định hướng, đã có thân nghiệp, khẩu nghiệp, ý nghiệp ok. Đủ để mình có thể có chốn về tương thích với con người tốt đẹp của mình. Nghĩ vậy rồi ra đi thôi. Không cần thầy bà tăng ni nào hộ niệm hết;

Khi mình sống tẻ quá thì bao nhiêu tăng ni, bao nhiêu thầy bà, bao nhiêu kinh kệ, hộ niệm chẳng giúp gì được cho mình hết. Kinh nói chứ không phải tôi nói.

Kinh nói: Nếu lời kinh giúp cho một tảng đá nổi, đè cho dầu chìm, nếu lời kinh làm được chuyện đó thì mới có chuyện làm ác cầu cho siêu, làm thiện bị đọa. Chuyện đó không có.

Tôi nói hoài. Nước có 3 thể:

- Nước thể lỏng: Luôn luôn tìm chỗ thấp chui xuống
- Nước thể khí : Luôn luôn bốc lên cao.
- Nước thể đặc

Người sống bằng tâm hồn thanh nhẹ, sạch sẽ thì khi tắt thở tự động bốc hơi, lên cao. Còn sống bằng tâm hồn bất thiện, hại mình hại người, tham, sân si thì chết rồi nó cũng tâm thức đó mà nó giống như nước thể lỏng vậy nó tìm chỗ thấp chui xuống. Chuyện đó nó cũng hơi dễ hiểu.

Ok. Chúc các vị một ngày vui, hẹn lại chúng ta kỳ sau./.

XIN LƯU Ý:
ĐÂY CHỈ LÀ BẢN CHÉP NHÁP
CHƯA ĐƯỢC SỬ GIÁC NGUYÊN HIỆU ĐỈNH.
QUÝ PHẬT TỬ TẠM THỜI CÓ THỂ DÙNG LÀM
TÀI LIỆU NGHIÊN CỨU CHO RIÊNG MÌNH.
XIN TRÁNH IN ẮN PHỔ BIẾN.

WWW.TOAIKHANH.COM